

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΕ ΜΙΑ ΓΕΝΙΚΗ, ΣΥΝΘΕΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΛΙΚΗ ΟΛΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΕΠΙΔΡΑΣΕΩΝ – Γ' ΜΕΡΟΣ (του Γιάννη Ζήση)

Γ' Μέρος: Η θεωρία των εξωτερικοτήτων:
το δώρο της οικονομικής επιστήμης στον
ανθρώπινο πολιτισμό;

Οι εργαλειακές προτεραιότητες ή αποδοτικότητες πρέπει, λοιπόν, να τυγχάνουν άμεσης αναθεωρητικής προσέγγισης από τις εξισορροπητικές προτεραιότητες, οι οποίες είναι υπέρτερες. Πρέπει να εξισορροπούνται οι παρενέργειες, οι εργαλειακές παρενέργειες, ολοκληρωμένα και ολοκληρωτικά.

Οι εξωτερικότητες είναι για την οικονομική θεωρία όπως τα «μικρά» κατά λόρδου Κέλβιν, τα παραμελημένα, τα περιφερειακά και ερευνητικά αδιέξοδα, όπως το πρόβλημα του Μέλανος Σώματος, ή τα προβλήματα που αφορούσαν το πείραμα Μάκελσον-Μόρλι για την Σχετικότητα, πριν από τον Μαξ Πλανκ και τον Αϊνστάιν. Είναι το αντίστοιχο σημείο που αναδεικνύεται σαν καταλυτικό.

Η αυτάρκεια, η κλειστή αυτάρκεια, των οικονομικών εννοιών και της οικονομικής επιστήμης και θεωρίας, των οικονομικών δογμάτων και ιδεολογιών, σκοντάφτουν ακριβώς σε αυτόν τον ακρογωνιαίο λίθο, για να χρησιμοποιήσουμε και την Βιβλική ορολογία. Σκοντάφτουν ακριβώς σε αυτό το παραπεταμένο λιθάρι, το οποίο αποδεικνύεται ότι είναι ακρογωνιαίο. Είναι το αντίστοιχο ζήτημα, για να καταλάβουμε όμως και την δυναμική του, που απελευθερώνει μια τελείως νέα δυναμική. Χωρίς την κβαντική θεωρία δεν θα μπορούσαμε να φτάσουμε στην νανοτεχνολογία, ή δεν μπορούμε να οραματιστούμε τους κβαντικούς υπολογιστές και την κβαντική επικοινωνία. Η αντίστοιχα, χωρίς τις αναθεωρήσεις των αλγεβρικών θεμελίων, όπως με την Άλγεβρα Μπουλ, δεν θα μπορούσαμε να αναπτύξουμε την θεωρία των πληροφοριών και τους υπολογιστές.

Αυτά τα παραδείγματα χρησιμεύουν για να καταλάβουμε για ποια δυναμική μιλάμε στις παρυφές ακριβώς των συστημάτων και στο κέντρο τους όπως επίσης και σε παραμελημένες λεπτομέρειες προβλήματος. Η αναστοχαστικότητα με την οποία μας πριμοδοτούν και μας προικοδοτούν τα προβλήματα είναι θεμελιώδης. Και με την έννοια αυτή, επίσης, από κει, από το θεμελιώδες αυτό, προκύπτει και το δώρο της ανταλλαγής, το δώρο της ανάδρασης προς τους άλλους τομείς.

Η θεωρία των εξωτερικότητας, των εξωτερικών επιδράσεων, μπορεί να 'ναι το δώρο της οικονομικής επιστήμης στις άλλες επιστήμες, και στον ανθρώπινο πολιτισμό. Και είναι το πεδίο μέσα από το οποίο αντιμετωπίζονται οι ολοκληρωτισμοί, οι επιμέρους ή ο συνολικός ολοκληρωτισμός του οικονομικού συστήματος και της οικονομικής θεωρίας. Είναι το πιο δημοκρατικό και συνθετικό, ταυτόχρονα, σημείο της οικονομικής σκέψης, θεωρίας και πράξης.

Μέσα από αυτό μπορεί να καταστεί η οικονομία μια μουσική δημιουργία. Μέσα από αυτό μπορεί η οικονομία να εκπολιτιστεί ολοκληρωμένα, γιατί σαφώς υπάρχουν βαρβαρότητες, βαρβαρότητες που τις βλέπουμε κραυγαλέα. Μέσα από αυτό το σημείο των εξωτερικότητας το Αόρατο Χέρι θα είναι πιο λειτουργικό και απελευθερωτικό, πιο ευεργετικό. Μέσα από αυτό θα αναγνωρίσουμε το Αόρατο Πρόσωπό μας στην οικονομία και η οικονομία θα λειτουργήσει σαν εκπολιτισμός τελικά και για τον ίδιο τον πολιτισμό. Ας μην ξεχνάμε ότι οι οικονομικοί πόροι της Capella Sixtina ήταν και από τα συγχωροχάρτια οπότε και ο πολιτισμός πρέπει να εκπολιτισθεί στους πόρους του.

Ας μην ξεχνάμε ότι οι οικονομικοί πόροι για την Ακρόπολη ήταν από την ληστρική και πειρατική ηγεμονία των Αθηναίων στην συμμαχία τους, και από την εργασία των δούλων στα ορυχεία του Λαυρίου. Ή ότι, επίσης, τα μεγάλα αυτά δημόσια έργα είχαν και παρενέργειες πολιτικής διαφθοράς. Έτσι, και η ίδια η οικονομία θα βοηθήσει σε πραγματικό εκπολιτισμό την πολιτική, την επικοινωνία, την εκπαίδευση, τον πολιτισμό και τον άνθρωπο μέσα από αυτή την θεωρία. Η θεωρία αυτή εκ των πραγμάτων είναι και πρέπει να μείνει ανοικτή θεωρία, για να έχει αυτόν τον συνθετικό χαρακτήρα, τον γεφυρωτικό χαρακτήρα.

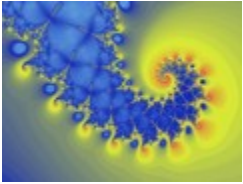
Για αυτό και πρέπει να φτάσουμε και σε μια Γενική Θεωρία των Εξωτερικότητας και των Εξωτερικών Επιδράσεων, που θα είναι διεπιστημονική πλέον, και όχι μόνο οικονομική. Και θα αποτελεί την έκφραση του τομέα Σύνθεσης από την μεριά της οικονομίας προς τους άλλους τομείς, όπως αντίστοιχα, ας πούμε, η ολιστική προσέγγιση ή η θεωρία των πολύπλοκων συστημάτων και της διακύμανσης, για να μετονομάσουμε την «θεωρία του Χάους» πιο εύστοχα και λιγότερο δημαγωγικά, αποτελεί μια συνθετική συνεισφορά από άλλο τομέα.

Η δυνατότητα της ανανέωσης, λοιπόν, θα εξαρτηθεί από την ικανότητα ενός συνολικού αναστοχασμού, ώστε να συμπεριλάβει αυτό που μπορεί να φαινόταν λεπτομέρειες, οι οποίες όμως καταλήγουν να έχουν τελείως καθοριστικό και κεντρικό χαρακτήρα. Εξαρτάται λοιπόν η δυνατότητα της ανανέωσης και της οικονομικής θεωρίας και του οικονομικού συστήματος, και συνεπώς και η αειφορικότητα του από αυτή την έννοια των εξωτερικότητας.

Η οικονομική θεωρία, επίσης, αντιμετώπισε και μια πρόσθετη εξωτερικότητα, επειδή συνδέεται πολύ στενά με τεράστια ισχύ διαχειριστικά και λειτουργικά. Οδηγήθηκε σε μια μεγαλύτερη εμφατικότητα, στενότητα και αντίδραση στην εξέλιξη της, μέσα από το γεγονός ότι ήταν εκτεθειμένη στους θεμελιώδεις ναρκισσισμούς του ανθρώπου ως οντότητα και του πολιτισμικού εποικοδομήματος, και συνεπώς επέδειξε πολύ μεγαλύτερη αδράνεια. Αντιμετώπισε, δηλαδή, μια πρόσθετη εξωτερικότητα, που συνδέεται με τον εσωτερικό της ολοκληρωτισμό.

Έτσι, η οικονομική σκέψη πρέπει να κάνει μια πολύ αυξημένη προσπάθεια για να ανατρέξει αυτή την αδρανειακότητα της, αυτό τον αδρανειακό της χαρακτήρα, την δογματικότητα στην σχολή σκέψης, στις θεωρίες, στην σχολή δράσης και στον τρόπο δράσης. Αυτή η αδράνεια, που την οδήγησε να αισθάνεται μια αυτάρκεια, βυθισμένη σε μια αίσθηση αίγλης, ισχύος και αποκλειστικότητας στην διαμόρφωση αποτελεσμάτων, αποδεικνύεται και η αχίλλειος πτέρνα, τόσο του οικονομικού συστήματος όσο και των οικονομικών θεωριών.

Και αναδεικνύεται σαν ένας βασικός παράγοντας βραδύτητας και υστέρησης στην λήψη διορθωτικών μέτρων. Αυτό λοιπόν το κεντρικό στοιχείο, επίσης, πρέπει να αντιμετωπισθεί, αλλά εδώ πρέπει να σημειώσουμε ότι επειδή ακριβώς η οικονομική θεωρία και το οικονομικό σύστημα έχουν αυτό το χαρακτηριστικό, αναδεικνύεται με πολύ μεγαλύτερη εμφατικότητα ο χαρακτήρας των εξωτερικότητας και η καθοριστικότητά τους. Και έτσι μπορούμε να συζητήσουμε και να αντλήσουμε από την παραδειγματικότητα αυτή, μια δυνατότητα ισχυρής συνεισφοράς σε άλλους τομείς σκέψης, όπως παράδειγμα στον τομέα της θρησκείας, όπου οι εξωτερικότητες των θρησκειών, επίσης, είναι καθοριστικές. Οι εξωτερικότητες της επιστήμης ή της τεχνολογίας και των εφαρμογών της, επίσης είναι καθοριστικές.

Και γι' αυτό λοιπόν πρέπει να οδηγηθούμε σε μια Γενική και Συνθετική θεωρία των Εξωτερικοτήτων και των Εξωτερικών Επιδράσεων και όχι πλέον σε μια μονοθεματική, μονοτομεακή προσέγγισή τους. Αν θέλουμε φυσικά να διαμορφώσουμε και να αξιοποιήσουμε το Αρχιμήδειο σημείο αλλαγών που πρέπει να έρθουν, χωρίς αυτές να προκύψουν από τον ολοκληρωτισμό της αναγκαιότητας τους, από την επιτακτικότητα και την καταστροφική ισχύ των προβλημάτων.

Διαβάστε επίσης:

–Α' Μέρος,

–Β' Μέρος,

–Δ' Μέρος

Γιάννης Ζήσης, Δημοσιογράφος – Συγγραφέας